28/12/2018

Σύσκεψη επί των Παλαιών Πιστών της Ρωσικής Εκκλησίας

Πατριαρχεία / Πατριαρχείο Μόσχας

Στις 25 Δεκεμβρίου 2018, **έλαβε χώρα σύσκεψη της Επιτροπής σε θέματα των Ενοριών των Παλαιών Πιστών της Ρωσικής Εκκλησίας,** όπου συζητήθηκαν θέματα επικοινωνίας με τους ιερείς του κινήματος των Παλαιών Πιστών, ζητήματα οργάνωσης και εκκλησιαστικής λειτουργίας. Επίσης, τέθηκαν προς συζήτηση θέματα σχέσεων μεταξύ των ενώσεων των Παλαιών Πιστών.

Ποιοι είναι οι Παλαιοί Πιστοί;

Στο δέλτα του μεγάλου ποταμού της Ευρώπης, στις επικράτειες της Ρουμανίας, της Ουκρανίας και της Μολδαβίας, σήμερα, όπως και τριακόσια χρόνια πριν, ζουν σπάνιοι Ρώσοι, που μιλούν την παλαιά ρωσική και ακολουθούν τον παλαιό ορθόδοξο τύπο.

Οι πρόγονοι των Ρώσων Λιποβάνων ήταν οι “ρασκόλνικοι”, δηλαδή Παλαιοί Πιστοί που εγκατέλειψαν τη Ρωσία με τον φόβο των διωγμών. Ήταν αρνητές των μεταρρυθμίσεων του Πατριάρχη Νίκωνος, ο οποίος έλαβε το 1652 την απόφαση να αναθεωρηθούν ορισμένα λειτουργικά κείμενα και να αλλάξει το τελετουργικό σύμφωνα με τον ελληνορθόδοξο κανόνα. Από το 1667, σ’ ολόκληρη τη Ρωσία, ξεκίνησαν διωγμοί κατά των πιστών του παλαιού τελετουργικού τύπου.

Το σύμβολό τους ήταν το σημάδι δύο-δάχτυλων του σταυρού. Κηρύχθηκαν επίσημα αιρετικοί και αναθεματίστηκαν. Ο πιο γνωστός μαχητής κατά των μεταρρυθμίσεων ήταν ο Πρωτόπαπας Αββακούμ, συγγραφέας των περίφημων “Βίων”, και η βογιάρα Θεοδοσία Μορόζοβα, η οποία εκτελέστηκε δια της πυράς και πέρασε στην αιωνιότητα σ’ έναν πίνακα του Βασίλι Σούρικοφ. Οι Παλαιόπιστοι εξαναγκάστηκαν σε φυγή για να σωθούν από τους σκληρούς διωγμούς: κατέφυγαν στον Ντον, στο Κουμπάν, στη Σιβηρία, στην Άπω Ανατολή. Τη δεκαετία του 1720 οι πρώτες ομάδες Παλαιοπίστων εγκαταστάθηκαν στο ερημικό δέλτα του Δούναβη. Στον ίδιο τόπο μετανάστευσαν αργότερα οι Κοζάκοι Παλαιόπιστοι του στρατού του Ιγκνάτ Νεκράσοφ, από τον Ντον, και παρέμειναν εκεί, αφομοιούμενοι από την κοινότητα των Λιποβάνων.

Εδώ, λοιπόν, μακριά από τις τσαρικές αρχές, αλλά και από την τουρκική διοίκηση της τότε οθωμανικής περιοχής Δοβρουτσά, οι Λιποβάνοι είχαν τη δυνατότητα να

διατηρήσουν, σχετικά ανενόχλητοι, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις τους και παραδόσεις. Θεωρείται, ότι το προσωνύμιό τους προέρχεται από τη λέξη “λίπα” (“τιλιά”) ή από το τοπωνύμιο Λίποβτσι, όπου κάποτε ζούσαν οι πρόγονοί τους, είτε ταυτίζεται με παραμορφωμένη εκδοχή της λέξης “φιλίππειοι”, όπως ονομαζόταν ένα από τα κινήματα των Παλαιών Πιστών.

Οι πρώτοι Λιποβάνοι που εγκαταστάθηκαν στον Δούναβη κατοικούσαν σε χτίσματα από καλάμια. Μόνο κατά τον 19ο αιώνα εμφανίζουν τα πρώτα κτίρια – με ξύλινο σκελετό, πλεγμένο με καλάμια και επιχρισμένο με λάσπη. Έφτιαχναν τη στέγη επίσης από καλάμια, τα οποία τα χρησιμοποιούσαν επίσης και ως καύσιμη ύλη. Τις χρονιές που οι ακρίδες ρήμαζαν τα χωράφια γύρω από το δέλτα, οι ντόπιοι έφτιαχναν ιχθυάλευρο από αποξηραμένες τούρνες, το ανακάτευαν με τριμμένους καρπούς του νερού και έψηναν πίτες απ’ αυτή τη ζύμη. Οι επίμονοι κάτοικοι του δέλτα ήταν πρόθυμοι να υποστούν λοιμούς, φωτιές, επιδημίες, μόνο να έχουν τη δυνατότητα να προσεύχονται κατά τον τρόπο των προγόνων τους.

Ακόμη και σήμερα μιλούν τη ρωσική γλώσσα του 17ου-18ου αιώνα. Όπως και οι υπόλοιποι Ρώσοι Παλαιοί Πιστοί, ξεχωρίζουν για την εργατικότητά τους, την αγάπη για τάξη, ακρίβεια, τις καλές αποδοχές, όπως και την ειλικρίνεια, και την αρνητική στάση απέναντι στο κάπνισμα και το ποτό. Οι Λιποβάνοι άντρες δεν ξυρίζονται, δεν βάζουν πουκάμισα μέσα στο παντελόνι, φοράν ζώνες. Το φόρεμα

“σαραφάνι” αποτελεί την απαραίτητη γυναικεία ενδυμασία για το Πάσχα. Μόνο οι Παλαιοί Πιστοί έχουν τη “λεστόβκα” – ένα είδος κομποσκοίνι.

Οι Λιποβάνοι έχουν διατηρήσει τα ρωσικά έθιμα – του γάμου, των Αποκριών, ειδικές εκκλησιαστικές εορτές – που υπήρχαν πριν από τον Μεγάλο Πέτρο. Ο θεματοφύλακας αυτών των παραδόσεων είναι, φυσικά, η εκκλησία, όπου οι λειτουργίες πραγματοποιούνται στα παλαιά ρωσικά. Στην εκκλησία λειτουργούν καλοκαιρινά σχολεία που συμπληρώνουν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα των ρουμανικών σχολείων, το οποίο τα παιδιά των Λιποβάνων παρακολουθούν όλη την σχολική χρονιά.

Στη Ρουμανία ζουν συνολικά περίπου 30 χιλιάδες Λιποβάνοι – στη βορειοδυτική Δοβρουτσά, στις πόλεις Τούλτσα, Σουλινά, Κωνστάντζα. Μερικοί από τους Λιποβάνους δόξασαν τη Ρουμανία σ’ όλη την υφήλιο, όπως ο τέσσερις φορές ολυμπιονίκης στο κανό και εννέα φορές παγκόσμιος πρωταθλητής (τις δεκαετίες του ’70 και του’80) και σήμερα προπονητής της εθνικής της Ρουμανίας Ιβάν Πατσάικιν, ο οποίος είναι Ρώσος Λιποβάνος.

Επίσης, οι Λιποβάνοι κατοικούν στις περιοχές γύρω από την περιφέρεια της Οδησσού στην Ουκρανία (Κίλια και Βίλκοβο), στη Μολδαβία (περιοχή Καγκούλα), στη Βουλγαρία (Νότια Δοβρουτσά), και, σύμφωνα με ανεπίσημα στοιχεία, υπάρχουν περίπου 100 χιλιάδες Λιποβάνοι στο δέλτα του Δούναβη. Η κοινότητα των Ρώσων Λιποβάνων στη Ρουμανία (η επίσημη ονομασία της διασποράς) δημιουργήθηκε το

1990. Βρίσκεται σε συνεχή επαφή με κρατικούς οργανισμούς της Ρωσίας, εκδίδει την εφημερίδα “Ζόρι” (“Αυγές”) και το περιοδικό “Κίτεζ-γκραντ”.

Ωστόσο, η ζωή στο νέο δημοκρατικό ρουμανικό κράτος δεν έφερε γαλήνη στους Λιποβάνους. Η αθέμιτη πολιτική των ρουμανικών αρχών απέναντι στη ρωσική μειονότητα και τη ρωσική γλώσσα, η οικονομική κρίση, η ανεργία, οι νέοι κανονισμοί για την αλιεία, κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα, όλα αυτά οδήγησαν, μαζικά, τους νέους σε αναζήτηση εργασίας στη Δύση – την Ιταλία, τη Γερμανία, την Αγγλία, την Ισπανία. Κανείς, δυστυχώς, δεν επιστρέφει στη Ρωσία. Ως αποτέλεσμα, σήμερα κινδυνεύει η μοναδική πολιτισμική ταυτότητα των Λιποβάνων. Τα τελευταία χρόνια, ρωσικές οργανώσεις εξωτερικού ενεργοποιήθηκαν και έκρουσαν κώδωνα κινδύνου. Το μέλλον της κοινότητας των Λιποβάνων στη Ρουμανία δείχνει, για την ώρα, αβέβαιο.

ΠΗΓΕΣ / ΦΩΤΟ: mospat.ru / diakonima.gr / rbth.gr